

**Книгата –
нашето по-смислено настояще**

**Сборник с доклади от форума
„Дни на книгата и авторското право в УниБИТ“
6/2019**

**The Book –
our more meaningful present**

**Proceedings of the forum
„Book and Copyright Days in ULSIT“
6/2019**

**Съставител *Любомира Парижкова*
Compiler *Lubomira Parijkova***

**За буквите – О писменехъ
София • 2019**

Съдържание

Обръщение на проф. дн Ирена Петева	13
Предговор	17

Първа секция. 75 години от рождението на доц. д-р Петър Парижков

Всеотдаен труженик на българската книжовност. <i>Людмил Симеонов</i>	25
Да се раздаваш за другите. <i>Нели Костова</i>	29
Любов към книгите, пример и вдъхновение – един неугасващ спомен. <i>Катерина Петрова</i>	31
Мислеше повече за работата си, отколкото за здравето си. <i>Светла Девкова</i>	35
Следата, която остави книжовникът и хуманистът Петър Парижков. <i>Любомира Парижкова</i>	38
Автографи в книгите от личната библиотека на Петър Парижков. <i>Събина Ефтимова</i>	45
Една история за човека–вселена Петър Парижков. <i>Нели Любомирова</i>	56
Филмово преживяване. <i>Милена Иванова</i>	61
Библиография на Петър Парижков. <i>Любомира Парижкова</i>	67

Втора секция. Книга vs. таблет – опит да се помирят

Изследване на читателските нагласи по отношение на използването на хартиени и електронни книги. <i>Елисавета Балабанова</i>	77
Четене, четиво, читатели. <i>Росица Кръстева</i>	86
Предизвикателствата пред медийната екосистема и четенето в България в контекста на медийната грамотност и европейските перспективи. <i>Добринка Пейчева, Диляна Керанова, Диляна Дойчинова, Ваня Алексиева, Валбона Муча</i>	94
Дигитални компетенции и медиаобразование – акценти и тенденции. <i>Маргарита Терзиева, Любомира Парижкова</i>	108
Зала „История на книгата“ – новото експозиционно пространство в Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“. <i>Поли Муканова</i>	112
Дигиталната мрежа в подкрепа на четенето на исторически романи. <i>Соня Спасова</i>	119

Трета секция. През погледа на търсещите

Четене с образователна и изследователска цел в дигитална среда: възможности и ограничения. <i>Маргарет Поппетрова</i>	127
Библиотеката като образователно пространство. <i>Ивелина Дамянова</i>	134
Дигиталната грамотност и библиотеките – паралел между България и САЩ. <i>Радостина Василева</i>	139
Мобилността на книгата – удобство или натрапчивост? <i>Анелия Бучова</i>	148
Анкетно проучване по повод Деня на детската книга – 2 април сред студенти от УниБИТ. <i>Иван Попов, Христина Тошева, Александра Таскова, Десислава Павлова</i>	154
Мероприятия в полза стимулиране на четенето. <i>Паола Галович, Симона Душева</i>	160
#почетими или как споделяме любовта към книгите. <i>Миглена Събчева</i>	168

Дигитални компетенции и медиаобразование – акценти и тенденции

Маргарита Терзиева¹, Любомира Парижкова²

¹Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ – Бургас

²Университет по библиотекознание и информационни технологии – София

Пост-Гутенберговата галактика, свързана с драматичното налагане на новите технологии и превръщането на знанието в основен ресурс на икономиката, изправя пред изпитания и предизвикателства педагозите. Новите технологии променят начините за боравене и възприемане на информацията. Класическата грамотност е подложена на предефиниране.

Медиаобразованието е една от основните образователни стратегии в началото на 21 век, съставна част на иновативното обучение. То присъства в държавните образователни стандарти, превръща се в необходимост както за средното, така и за висшето образование. Задачата ни като изследователи е да проверим готови ли са педагозите за това ново предизвикателство.

На изследваните 100 души – студенти и учители, получаващи следдипломна квалификация в Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ в град Бургас, е зададен въпросът: каква е Вашата представа за медиаобразованието? Предложени са следните възможни отговори, като броят на изборите им е неограничен (по Fedorov):

- а/ развитие на личността чрез средствата за масова комуникация;
- б/ аналитичен подход към информационния продукт;
- в/ развитие на критическо мислене, недопускане на манипулативно влияние върху собствената оценка;
- г/ синтез между етическо и естетическо;
- д/ получаване на знания за историята и функционирането на медиите;
- е/ придобиване на теоретични и практически умения за работа със средствата на масовата информация;
- ж/ друго – посочете:

Получените резултати недвусмислено показват, че представата за медиаобразованието като образователна стратегия не е обвързана с опита и професионалните предпочитания на изследваните. Тя е продиктувана от индивидуалните им нагласи и разбираня като цяло. Най-голям процент избори има представата за него като развитие на личността чрез средствата

за масова комуникация – 87% – и това е в синхрон с попрището, на което са се посветили.

В низходяща йерархия следва разбирането на термина като способ за придобиване на теоретични и практически умения за работа със средствата на масовата информация – 72% – резултат от непрекъснатите процеси на интензифициране на образованието.

В средната част на скалата, с приблизително равен брой избори, са получаване на знания за историята и функционирането на медиите – 54%, и развитие на критическо мислене, недопускане на манипулативно влияние върху собствената оценка – 47%. Тук утилитарно и антиконформистко мислене са в странно съжителство – 25 души от изследваните са готови да приемат медиаобразованието като пореден образователен инструмент, а 22 души виждат в него средство за самоотстояване, за дистанциране от информационния поток и изграждане на индивидуални критерии за случващото се, неподатливи на външни влияния.

31% са за аналитичен подход към информационния продукт – това също е подход, насочен срещу безкритичното мислене. 21 % схващат медиаобразованието като синтез между етическо и естетическо, каквато навярно е била и изначалната му функция, преди да се разрасне и да постави под въпрос много образователни парадигми.

Дигитализацията променя всички образователни дейности и създава мултимодални форми за четене (Neumann, 2016; Mangen & Weel, 2016). Мултимодалната грамотност съчетава знания за анализ на текстове с визуална грамотност и начините за тяхното използване.

Но доколко термини като „дигитална грамотност“ и „мултимодална грамотност“ са навлязали в речника на студентската общност? Проучване сред студенти от Университета по библиотекознание и информационни технологии, проведено по време на дискусии по дисциплината „Реторика“, показват следните резултати. Най-често срещаната дефиниция на „грамотност“ е „възможността да четеш и пишеш“. Един от респондентите е добавил компютърна грамотност към отговора си, но без да обясни какво разбира под това.

За разлика от твърдението на Ричард Ланхам, според когото „терминът грамотност разширява своето семантично поле“, в българския език твърдо грамотността се свързва с горесцитираното определение (Lanham, 1995).

Друг извод, който може да се направи от проучването сред студентите (първи курс, специалност „Библиотечен и информационен мениджмънт“, 8

– жени, 5 – мъже) е, че когато се пита за четивна грамотност се разбира единствено такава, която е свързана с четене на хартиен носител.

77% от респондентите са убедени, че преди да придобиеш дигитална грамотност, първо трябва да владееш четивна.

Според 84% от анкетираните няма зависимост между повишаването на дигиталната грамотност и уменията за четене. Точно обратната зависимост откриват респондентите – колкото повече повишаваш четивната си грамотност, толкова по-добре ще развиеш и дигиталната си такава. Все още не са спонтанно употребявани термини като дигитална и четивна грамотност от студентската общност.

Изводи

Бъдещите и настоящите педагози са подготвени за работа с медийни продукти в рамките на образователните стандарти и извън тях, като залагат повече на практическата подготовка и самоподготовка, отколкото на придобиването на теоретични знания. Акцентите в съдържателната страна на медиаобразованието се определят интуитивно, като се свързват с аудиторията, подлежаща на обучение.

Фундаменталният научен проект „Дигитални компетенции и медиаобразование в предучилищна и начална училищна възраст“ (ФНИ, ДН 05/8 14.12.2016) с ръководител проф. д-р Румяна Папанчева вече три години изследва възможности за формиране на дигитални компетентности и различните проекции, които са възможни и адекватни да бъдат развивани. Разработена е уеб-базирана платформа за обслужване на изследователската онлайн лаборатория, от която могат да се ползват всички педагози и опиниън лидери в областта на образованието.

Благодарности: Текстът е по проект, ДН 05/8 14.12.2016 на ФНИ.

References/Литература

Fedorov, A. V. Media Education and Media Competence: questionnaires, tests, control tasks. Taganrog: Taganrog State Pedagogical Institute, 2009.

Lanham, R. Digital Literacy. Scientific American, September, 1995.

Mangen, Anne and van der Weel, Adriaan. (2016). The evolution of reading in the age of digitisation: an integrative framework for reading research. 116–124.

Neumann, Margaret. (2016). Young children's use of touch screen tablets for writing and reading at home: Relationships with emergent literacy.

Digital Competencies and Media Education – highlights and trends

Margarita Terzieva¹, Lubomira Parijkova²

¹Prof. D-r Asen Zlatarov University – Bourgas

²University of Library Studies and Information Technologies

About the Authors

Margarita Terzieva is a Professor, doctor of pedagogical sciences, doctor of philology. He is the author of dozens of monographs and over 400 scientific publications. Her scientific interests are in various fields: history of education, children's literature, cinema education, museum education, media education, Bulgarian diaspora.

E-mail: mtterzieva@gmail.com

Lubomira Parijkova is an Assoc. Prof. Dr. She has been working in the University of Library Studies and Information Technologies, Sofia at Library management and archivist Department for 10 years. She is a PhD in Science studies and has a Master degree of Philosophy. Her field of interests is connected with book history, reading, philosophy of the book, digital literacy and knowledge management. Dr. Parijkova is an author of more than 100 articles, two monographs, 3 textbooks and she is an associate editor in many Journals; a compiler of 6 scientific collections. She's an author and initiator of many practice-oriented events, connected with the Book and Reading; an author and director of 2 documentary films.

E-mail: l.parizhkova@unibit.bg